

ОКУУЧУЛАРДЫН БИЛИМ АЛУУ ТЕХНОЛОГИЯЛАРЫ ЖАНА КОМПЕТЕНТТҮҮЛҮКТӨРҮ

Кийинки учурларда педагогикалык технология жана компетенттүүлүк деген терминдер өтө көп колдонулуп жүрөт. Бул эки термин бири-бири менен себептик-натыйжалык байланышта экендиги белгилүү. Бирок ага педагогикалык теория менен практикада анча көңүл бөлүнбөй, бул түшүнүктөр өз алдынча, айрым-айрым колдонулуп келет.

Технология гректин техника+логия деген сөзүнөн алынган. Техника – искусство, чеберчилик дегенди билгизет. Искусство – чындыкты көркөм образдарда чыгармачылык менен чагылдыруу. Чеберчилик – өнөр, өнөрчүлүк, устачылык, кесипкөй деген мааниде. Демек технология термини – кандайдыр бир нерсенин касиетин, формасын, абалын өзгөртүү, кайра иштетүү; берилген нерседен башка нерсе даярдоонун жолдору деген маанини билгизет. Эгер жөнөкөйлөтүп айтсак: чийки затты иштетип даяр продуктыны алуу. Мисалы ун, суу, тузду алып, андан даамдуу нан жасоонун жолу. Бул жерде технологиянын мааниси берилген чийки затты кандайча иштетүү, ал үчүн кандай каражаттарды колдонуу, алынган продуктынын сапатын текшерүү жана баалоодо жатат. Анткени койдун жүнүн ар бир адам эле ийик менен ийрип жип жасап, андан ыңгайлуу кол кап түйө албайт. Албетте мында чийки затты иштетүүгө керек болуучу куралдарды, аспаптарды тандап алуу, алар менен иштей билүү, образ жарата билүү, ошондой эле чеберчилик талап кылынат. Берилген жыгачтан ар ким эле ээр же комуз чаба албайт. Ал чебер устанын гана колунан келет. Албетте, булар адамдардын күндөлүк турмушунда, кол өнөрчүлүгүндө, айыл-чарбада, өндүрүштө жана башкаларда кездешет. Ал эми билим берүүдөгү, таалим тарбиядагы технологиянын мааниси эмнеде? Башкача айтканда педагогикалык технологиянын мазмуну кандай? Анын кандай түрлөрү бар? Педагогикалык технологияларды ишке ашыруунун технологиялары кандай?

Педагогикалык технология - таалим-тарбиянын максатына жараша тандалып алынган методдорду, каражаттарды ар кандай формада чеберчилик менен колдонуу. Педагогикалык технологиянын натыйжасы компетенттүү инсанды калыптандыруу.

Педагогикалык процесс эки жактуу болгондуктан, педагогикалык технологиянын да эки жагын кароо керек. 1. Таалим-тарбия берүүнүн технологиясы. 2. Таалим-тарбия алуунун технологиясы. Бул иштин биринчи бөлүгү педагогика илиминде белгилүү өлчөмдө изилденген жана изилденип да жүрөт. Ал эми экинчи жагына анча көңүл бөлүнбөйт. Бул педагогикадагы эң орчундуу жана көйгөйлүү маселе. Анткени педагогикалык процессте окуучу чийки зат катары элестетилгени менен, ал нан жасоочу ун, суу, туз эмес, же болбосо комуз жасалуучу өрүк жыгачы эмес. Ал жандуу наристе бала. Анын өзүнчө кызыкчылыгы, жөндөмү, каалоосу, табияты бар. Билим берүү, тарбиялоо, өнүктүрүү ошол балага багытталган. Эгер анын керектүүлүгүн бала өзү сезбесе, муктаждыгы пайда болбосо, мугалим кандай гана аракет жасабасын оң натыйжа бербейт. Баланын сезими ойгонбой, уктаган бойдон жүрө берет. Ал учурда окуучу баланын биз каалаган компетенттүүлүгү дегеле калыптанбайт. Ошондуктан баланын өзүнүн билим алуу технологияларына ээ болуусун камсыздоо талап кылынат. Анын натыйжасы окуучунун жалпы инсандык, негизги жана предметтик компетенттүүлүктөргө ээ болуусу менен бааланат.

Компетенттүүлүк – адамдын өз турмушунда жана кесипкөйлүк ишинде билим менен билгичтиктерин өз алдынча колдонууга болгон интеграцияланган жөндөмү. Жалпы билим берүүнүн мамлекеттик стандартында окуучунун төмөнкүдөй негизги компетенттүүлүктөрү белгиленген.

1. Маалыматтык компетенттүүлүк. Ал окуучунун кандай маалымат керектигин аныктоосу; маалымат алуучу булактарды билүүсү жана алардан керектүү маалыматтарды издеп табуу ыкмаларын өздөштүрүүсү; коюлган маселени чечүү үчүн алынган маалыматтарды мурдагы менчик маалыматтар менен айкалыштыра колдоно билүүсү; табылган жаңы маалыматтарды сын көз менен талдап, реалдуу корутунду чыгара билүүгө көнүгүүсү менен аныкталат.

Окуучулар маалыматтык компетенттүүлүккө ээ болуу үчүн төмөнкүлөргө өзгөчө көңүл бөлүп, анын ар бирин ишке ашырууга көнүккөнү жөндүү:

-кайсы гана маалымат болбосун, ал кимдир бирөөлөр тарабынан түзүлөт (мисалы, бардык китептерди кайсы бир автор жазган, интернеттеги маалыматтар да кимдир бирөөлөр тарабынан иштелип чыккан ж.б.);

-иштелип чыккан маалыматтар кайсы бир булакта сакталып турууга тийиш (мисалы, адамдын эсинде, китепте, дептерлерде, интернетте, флешкаларда, дисктерде ж.б.);

-сакталган маалыматтарды башкаларга берүү (мугалимдин сабактагы же лекциядагы сөзү, телекоммуникациянын жардамында маалыматтарды аралыкка берүү);

-аралыкка берилген маалыматтарды кабыл алуу, иштетүү (мисалы, сабакта же лекцияда окутуучунун сөзүн угуу, көрсөтмө булактардан маалымат алуу, интернет булактарынан керектүү маалыматтарды тандап алуу; кабыл алынган маалыматтарды сезип-туюп, элестетүү, ой толгоо, оюн жыйынтыктоо, түшүнүү);

-кабыл алган, түшүнгөн маалыматтарды билим катары сактап алуу (мисалы, окуучунун аң-сезиминде, эсинде, дептеринде, электрондук каражаттарда);

-өздөштүргөн окуу маалыматтарды, билимдерди практикада колдонууга үйрөнүү (мисалы, кайталап айтып берүү, дил баян жазуу, маселе чыгаруу, курал-аспап жасоо, күндөлүк жашоодо пайдалануу, табияттагы, коомдогу айрым фактыларды, кубулуштарды талдап, ага өз оюн билдирүү, айрымдарын четке кагуу, жаңы сунуштарды берүү ж.б.).

2. Социалдык-коммуникациялык компетенттүүлүктөр. Бул компетенттүүлүктүн мазмуну өз иш аракеттерин башка адамдардын жана социалдык топтордун таламдары менен шайкеш келтире билүү; адамдардын ар түрдүүлүгүн, позициялардын ар түрдүүлүгүн, коомдук пикирдин (этностик, диний, кесиптик, инсандык) ар түрдүүлүгүн таануу менен, алардын баалуулуктарына урмат менен мамиле кылуунун негизинде өз көз карашын цивилизациялуу жол менен коргоп алуу; баарлашуу учурунда зарыл маалыматтарды толук ала билүү, аларды жеке өзүнө тийиштүү же башка социалдык, кесиптик маселелерди чечүү үчүн пайдалануу; маалыматтарды оозеки же жазуу түрүндө билдирүү; коюлган милдеттерди чечүү үчүн башка адамдардын ресурстарын жана башка социалдык институттардын мүмкүнчүлүктөрүн пайдалана билүү жана башкаларды камтыйт.

Окуучунун мындай касиетинин калыптанышынын негизинде гумандуулук – адамгерчилик принциби жатат. Гумандуулук же биздин өзүбүздүн тилибиздеги адамгерчилик түшүнүгү – адамдын башкаларга сылык мамиле кылуу, жакшы көрүү, кадырлоо, урматтоо сапаттарын билгизет. Мында башкы маселе адамдын өзүн өзү сыйлоосу. Өзүн сыйлабаган адам өзгөнү сыйлай албайт. Бирок өзүн өзү сыйлоо текеберчиликке, өзүмчүлдүккө алып барбашы керек. Бул өзүнүн өзүнө болгон, өзүнүн жашоосуна болгон жоопкерчилиги. Өзүнө жоопкерчилик менен мамиле кылган адамдын, башкаларга да жоопкерчилик менен мамиле жасоосу. Демек, адамгерчилик жоопкерчилик менен тыгыз байланышта. Ошондуктан социалдык-коммуникациялык компетенттүүлүктү калыптандыруу үй-бүлөдөгү, ага-туугандар арасындагы сый урматтан башталып, билим берүү уюмдарындагы сый урмат менен коштолот. Андан ары социалдык чөйрөдөгү, коомдогу жакшы адаттар менен бекемделет. Бул иштин татаалдыгы анын ар тараптуулугу жана кол менен жасап алууга мүмкүн эместиги менен аныкталат. Ал жан дүйнөнүн тазалыгы, табиятка, жек-жаатка, коомдун ар бир мүчөсүнө жасаган адилет мамилеси менен бааланат.

3. Өзүн өзү уюштуруу жана проблемаларды чечүү компетенттүүлүгү. Бул маалымат булактарынан табылган, окууда жана турмуштук тажрыйбаларда пайда болгон карама-каршылыктарды түшүнө билүүгө, аларды ар кандай ыкмаларды колдонуп жекече чечүүгө же башка адамдар менен биргелешип чечүүгө, ошондой эле андан аркы пайдалуу аракеттер жөнүндөгү чечимдерди кабыл алууга болгон даярдык.

Окуучулар мындай компетенттүүлүккө ээ болуу үчүн өтө сезимталдык, табияттын, коомдун, адамдардын ар кандай өзгөчөлүктөрүн сезип-туя билүүчүлүк, курчап турган дүйнөдөгү болуп жаткан карама-каршылыктарды көрө билүүчүлүк, алардын оң жана терс натыйжаларын талдоо, баалоо жөндөмдүүлүктөрүнө ээ болуулары керек. Ал үчүн окуучу таанып-билүүнүн адамзат тажрыйбасында сыналган илимий методдору (анализ, салыштыруу, синтез, жалпылоо ж.б.) менен тааныш болуусу, аларды ар кандай жагдайларда пайдалана билүүгө көнүгүүсү талап кылынат. Ошондуктан ар бир окуу предметинин стандартындагы мазмундук тилкелерге таанып-билүү методдорун кошуу объективдүү зарылчылык болуп эсептелет. Карама-каршылыкты сезбесе, эч качан адам проблемага дуушар болбойт. Проблема жок болсо, алдыга умтулуу, өзүнүн болгон ресурстарын максаттуу ишке жумшоо да болушу мүмкүн эмес. Демек өсүү, өнүгүү, алдыга жылуу да жок. Ошондуктан адамдын бул сапаты билүү, көрүү, жасай билүү аркылуу ишке ашат. Уктум унуттум, көрдүм эстедим, жасадым үйрөндүм дегендин мааниси мына ушунда. Укпаса же көрбөсө адам эч нерсени жасай албайт. Демек ал компетенттүү боло албайт. Окутуунун оозеки, көрсөтмөлүү жана практикалык методдору да ушул эле негизде пайда болгон. Айтпасаң угулбайт, ачпасаң көрүнбөйт. Өзүн ачылбасаң, башканы ача албайсың деген сөздөрдүн педагогикалык мааниси да ушул жерде жатат.

Учурдагы педагогикалык теорияда жана практикада билим берүүнүн үч парадигмасы белгиленип, алар жөнүндө талаш-тартыштар да жүрүп келет. Бирөөлөр бирин жактап, экинчисин кыйгач көз менен караса, экинчилери тескери көз караштарын билгизишет. Ал парадигмалар төмөнкүлөр:

1. Билим берүү системасынын башкы натыйжасы – бул окуучулардын билими, билгичтиги жана көндүмдөрү деген парадигма.

2. Компетенттүүлүккө негизделген парадигма. Анын негизинде “инсандын сапаты”, “жөндөмү” жатат.

3. Окуучунун багыттуу аракеттерин уюштурууга негизделген билим алуудагы ишмердүүлүк парадигмасы.

Бул үчөө тең илимий жактан негизделген жана практикада сыналган жоболор. Аларды бири-биринен ажыратып кароого болбойт. Бири-бирин шарттап, бири экинчисин толуктап турат. Ошондуктан буларды эриш-аркак пайдалануунун жолун издешибиз жөндүү болот. Биздин оюбузча билим алууга болгон компетенттүүлүк адамдын интеллектуалдык сапатына таасир берет, ал эми билим менен билгичтик адамдын жалпы компетенттүүлүгүн калыптандырат. Билим аркылуу компетенттүүлүккө жетишүү окуучулардын максаттуу багыттагы иш аракеттери аркылуу ишке ашат. Алардын бардыгы мугалимдердин социалдык-экономикалык, маданияттык-укуктук; илимий-теориялык; психолого-педагогикалык; кесиптик-технологиялык компетенттүүлүктөрүнүн деңгээлине көз каранды. Ошондуктан таалим-тарбия процессин бирдиктүү система катары кароо, анын структуралык элементтерин тактоо, ар бир элементтин мазмунун ачуу жана аларды өздөштүрүүгө керек болуучу аракеттерди максатка багыттап уюштуруу керек деген жыйынтыкка келдик. Мындай жобону таалим-тарбия процессине система-структуралык мамиле менен мазмундук-аракеттик мамилени айкалыштыра пайдаланууну сунуш кылабыз.

Теманын атында белгиленгендей таалим-тарбия ишиндеги окуучулардын билим алуусунун технологияларына токтолууну туура көрдүк. Анткени бардык эле компетенттүүлүктүн башатында илимий билим жана билимди колдоно билүү турат. Аны натыйжалуу башкаруу үчүн билим алуунун психофизиологиялык өзгөчөлүктөрүн жана

психодидактикалык законченемдерин билүү, аны окуучунун жан дүйнөсүнө сиңирүү милдети турат. Билим алуу же билимге ээ болуу процесси окуучу баланын аң-сезиминде кандайча жүрөт. Ушул жерде таанып-билүү теориясынын башкы жобосуна токтолуу зарылдыгы келип турат. Ал В.И.Лениндин “объективдүү чындыкты таанып-билүүнүн диалектикалык жолу – бул жандуу баамдоодон абстрактуу ой жүгүртүүгө өтүү, андан таанып билгендерди практикада колдонуу” деген жобосу. Демек билим алуунун технологиясы ушул жобого таянуусу зарыл деп эсептейбиз. Анткени окуучу бир нерсени сезип-туйбай туруп ал жөнүндө ой толгой албайт. Туура ой корутунду чыгара албайт. Натыйжада ал окуучу эч нерсени түшүнбөйт. Түшүнбөгөндөн кийин ал практикада эч нерсе колдоно албайт. Компетенттүүлүгү калыптанбайт.

Ушул белгиленген жобого таянып балдардын билим алуу технологиясынын мазмунун төмөнкүдөй удаалаштыкта сүрөттөйбүз.

1. Кайсы гана предметтин сабагы болбосун, анын жаңы материалды түшүндүрүү этабынын башталышында окуучулар мугалимдер менен бирдикте ар кандай фактылар, тажрыйбалардын жыйынтыктары, турмуштук мисалдар менен таанышышат. Көрсөтмө каражаттарда, окуу китептеринде, дидактикалык материалдарда көрсөтүлгөндөрдү окушат, көрүшөт. Мугалимдин айтып бергенин угушат. Компьютер же башка техникалык каражаттар аркылуу алынган маалыматтар менен таанышышат. Аларды талдоо менен ушул сабакта өздөштүрө турган окуу материалдарын үйрөнүүнүн максатын, башкача айтканда өздөрүнүн окуу иштеринин максатын аныктап алышат. Эгер окуучулар сабакта кандай багытта иш алып барууну туура түшүнүсө, ийгиликтин жарымы жаралды деп эсептесе болот. Бул этапта окуучулар жандуу баамдоону ишке ашырышып, фактылык материалдарды аң-сезиминде элестетишет. Тактап айтсак окуучунун аң-сезиминде (мээсинде) фактылардын сүрөтү тартылып калат.

2. Экинчи этапта окуучунун аң-сезиминде пайда болгон элестер боюнча ой жүгүртүү амалы аткарылат. Ал эң алгач анализ формасында болот. Анализдөө учурунда сезип-туюлган предмет же кубулуш өз алдынча майда бөлүктөргө бөлүнүп, анын ар биринин мазмуну ачылып, талданат, башкалары менен салыштырылат. Андан кийин бөлүнүп алынган айрым деталдар логикалык байланышына жараша бири-бири менен бириктирилет. Бул ой жүгүртүү амалы синтез деп аталат да, жыйынтыгында окуучу окулуп жаткан объекттин же кубулуштун аныктамасын берүүгө аракеттенет.

3. Өздөштүрүүнүн үчүнчү этабында окуучу түшүнүктүн аныктамасын берет. Ал үчүн окуучу түшүнүккө аныктама берүүнүн эрежесин пайдаланат. Түшүнүктүн аныктамасы эки бөлүктөн турат. 1. Аныкталуучу түшүнүк. 2. Аныкталуучу түшүнүктүн теги жана түрү. Мисалы, физика курсундагы масса түшүнүгүн алалы да, аныктамасын талдап көрөлү. Масса – бул биз аныктоочу түшүнүк. Ал физикалык чоңдуктардын тобуна кирет. Демек масса түшүнүгүнүн теги физикалык чоңдук. Эми масса чоңдугу башка чоңдуктардан эмнеси менен айырмаланат деген суроо туулат. Бул аныктама берүүдөгү эң башкы маселе. Анткени ушул жерде масса түшүнүгүнүн маңыздуу белгилери тандалып алынат. Масса чоңдугу нерсенин инерттүүлүк касиетин мүнөздөйт. Эми ушул эки элементти бири-бири менен синтездеп, массанын аныктамасын берсе болот. “Масса – нерсенин инерттүүлүк касиетин мүнөздөөчү физикалык чоңдук”.

4. Окуучунун билимге ээ болуу максатындагы аракеттеринин кийинки этабында түшүнүктүн мазмунун тактоо процесси жүрөт. Алар мугалимдин көрсөтмөсү же окуу китебиндеги көрсөтмөлөрдү аткаруу менен масса “m” тамгасы менен белгиленерин, “СИ” системасында массанын чен бирдиги үчүн 1 килограмм алынарын, массанын чоңдугу рычагдуу таразанын жардамында аныкталары жөнүндөгү маалыматты алышат. Аларды дептерлерине жазып алышат, тийиштүү көнүгүүлөрдү аткарышып, алган билимдерин такташат жана аң-сезиминде бекемдешет. Бекемдөө эске тутуу, сактап калуу менен байланышта жүрөт. Алынган маалыматтар окуучунун эсинде көпкө сакталсын үчүн ал материалдардын образдуу сүрөттөлүшү окуучунун аң-сезиминде даана тартылууга тийиш. Ал үчүн ар кандай сүрөттөр, куралдар, макеттер, белгилер, тамгалар, формулалар

колдонулат. Мындан көрүнгөндөй билим алуунун бул этабында да окуучулар логикалык ой жүгүртүү амалдарын практикалык иш аракеттер менен айкалыштырып аткарышат. Алсак массанын “m” тамгасы менен белгиленишин жазышат. Бирдиги үчүн 1 килограмм алынары, ал кыскача “кг” деп жазыларын угушат, китептен окушат, аны дептерине өздөрү жазып алышат. Килограммдын эталонунун үлгүсү ар бир мамлекетте болору жөнүндөгү маалыматты өздөштүрүшөт. Рычагдуу таразаны көрүшөт. Анын ар бир бөлүгү эмне милдет аткараары, тараза таштарынын түрлөрү, милдеттери менен таанышышат. Натыйжада кабыл алган, өздөштүргөн теориялык билимдерди практикада пайдалануу этабы башталат. Уккандарын, көргөндөрүн дептерине жазып, сүрөттөрүн чийишет. Таразаны, тараза таштарын колу менен кармалап көрүшөт. Ар кандай кичине нерселердин (брусок, калем сап ж.б.) массасын таразага тартып көрүшөт.

5. Окуучулардын билим алуусунун кийинки этабында алгач кабыл алып өздөштүргөн билимдерин тактоо максатында ар кандай көнүгүүлөрдү аткарышат. Мындай көнүгүүлөр окуу китептеринде, атайын көнүгүүлөр жана маселелер жыйнактарында берилген. Айрымдарын мугалимдер атайын даярдап беришет. Сабакта өздөштүргөн материалдарды мурда өздөштүргөн материалдар менен байланыштыруу иштерин аткарышат. Мында да негизинен көнүгүүлөр аткарылат. Формулалар, графиктер анализденет. Сүйлөмдөр, айрым тексттер талданат. Өсүмдүктөрдүн, жаныбарлардын анатомиялык түзүлүштөрү салыштырылып, алардын жалпы белгилери менен катар айырмалануучу белгилери бөлүнүп өздөштүрүлөт. Мунун натыйжасында окуучулар бири-бирине кайсы бир белгилери боюнча окшош болгон түшүнүктөрдү, билимдерди айырмалап, ажырата биле алышат. Бул болсо билимдерди турмуштук ар кандай жагдайларда натыйжалуу колдоно билүүгө шарт түзөт.

6. Билим алуунун кийинки бөлүгүндө окуучу алган билимдерин практикада колдонуу боюнча иш аракеттерди жасашат. Окуучу алган билимдерин практикада колдонуусу кандай жагдайда жүрөт? Эмне иштер аткарылат? Дегеле окуучунун билимди пайдалануусунун мазмуну эмнеде? Биринчиси, сабакта өздөштүргөн түшүнүктөрдү, закондорду, эрежелерди, формулаларды туура талдай билүүсү. Алардын илимий мазмунун туура түшүнүүсү, табияттагы, коомдогу, ар бир адамдын турмушундагы болуп жаткандарга алган билиминин тиешеси бар экендигин сезип-туюу, ага ишенүү. Ошол окуялардын жүрүшүнө кайсы бир деңгээлде таасир берүүгө өзүнүн мүмкүнчүлүгү бар экендигин түшүнүү, колунан келген аракетин арноого умтулуу. Ал өзүнүн адамдык парзы экендигин сезүү.

Экинчиси, алган билимдерин пайдаланып окуу маселесин чечүү. Тил илимдери боюнча – туура сүйлөөгө дит коюу, айрым адамдардын сүйлөө манерасына, маданиятына көңүл буруп, ага сын көз караш менен мамиле жасоо, андан алган алгылыктуу ыкмаларын өзүнүн күндөлүк турмушуна, окуусуна колдоно билүүгө жетишүү. Математика боюнча окуп үйрөнгөн эрежелерди, далилдөөлөрөрдү маселе чыгаруу үчүн колдоно билүү. Теңдемелердин функционалдык милдеттерин, көз карандылыктын мүнөздөрүнүн практикалык маанисин, себептик-натыйжалык байланыштардын келип чыккан зарылдык жана жетишерлик шарттардын турмуштук маанилерин образдуу элестетүү жана аңдап сезүү, түшүнүү. Математикалык билимдерди башка окуу предметтеринин мазмунун толук жана терең өздөштүрүү процессинде колдонууга жетишүү. Математикалык эсептөөлөрдү күндөлүк жашоонун маселелерин чечүүгө пайдалануу. Табигый предметтер боюнча – табият жана анын икубулуштары адамдын таанып-билүүсүнүн негизги объектиси экендигин; материя, анын түрлөрү, заттын курамы, түзүлүшү жана касиеттерин билүү адамдын жашоосун жакшыртуунун өбөлгөсү экендигин түшүнүү; жандуу жана жансыз жаратылыштын элементтеринин өз ара байланышын, бири-бирине болгон көз карандылыгын түшүнүп, аларды экологиялык жактан сактоону камсыз кыла билүүгө үйрөнүү; техниканын, технологиянын экономикага тийгизген оң таасирлерин үйрөнүү, аларды көрө билүү жана жаңы технологияларды үй чарбасына, айыл чарбасына, өндүрүшкө киргизүүгө катышуу. Адамдын жашоосундагы энергиянын өзгөчө маанисин

түшүнүү жана энергияларды пайдалануунун технологиясын иштеп чыгууда, колдонууда табигый-математикалык илимдердин маанисин түшүнүү ж.б.

Технология, информатика жана искусство багытындагы предметтер боюнча алган билимдерди практикада колдонуу башкаларга караганда тезирээк ишке ашырылат. Аны байкоо, жыйынтыгын көрүү салыштырмалуу жеңил болот. Мисалы, сүрөт тартуу, ырдоо, ар кандай майда куралдарды жасоо, дил баян жазуу, компьютер же башка техникалык каражаттарды колдоно билүү иаркылуу окуучулардын тийиштүү компетенттүүлүктөрүнүн сапаты, деңгээли оңой эле байкалат.

7. Окуучулардын билим алуу технологиясындагы белгилеп кетүүчү дагы бир элемент – бул окуучулардын алган билимдеринин сапатын, аларды колдоно билүү компетенттүүлүктөрүн өздөрү өз алдынча текшерүү жана баалоо. Мына бул учурда дагы окуучулар анализ, синтез, салыштыруу, жалпылоо сыяктуу логикалык амалдарды аткарышат.

Жогоруда айтылгандардан окуучунун билим алуу технологиялары менен анын компетенттүүлүгүнүн ортосундагы байланыш өтө эле тыкыз экендигин көрдүк. Анткени билими жок окуучу компетенттүү боло албасы, ошондой эле билим алууга болгон компетенциясы калыптанбаган окуучу билимдүү, билгиликтүү инсан боло албасы реалдуу чындык. Ошондуктан окуучунун компетенттүүлүгүн алардын окууга, таалим-тарбия иштерине жасаган мамилесинин, акыл аракеттеринин натыйжасы катары кароо зарылдыгы келип чыгат. Алардын байланышын 1-сүрөттөгүдөй элестетүүнү сунуштайбыз.

чечүүгө жаңыча көз карашта аракет жасоо милдети турат.

